

Skupine so izhajale iz problema Divjih oprasevalcev, diskutirale so o idejah/rešitvah, preučevanju in načrtovanju, nato so presojale možne podane rešitve in zasnovala načrt, ga preoblikovale, sledilo je vrednotenje predstavljenih idej in predstavitev.

Dejavnosti, povezane s trajnostnim razvojem, so povezane s štirimi področji delovanja VIZ, kar prikazuje spodnja shema:

Slika 8: Področje delovanja VIZ. (vir: Saša Kregar)

Pod »dežnikom« trajnostnega razvoja v vzgoji in izobraževanju je tudi področje trajnostne mobilnosti, ki

spodbuja in razvija ter krepi veščine za kulturo vedenja v cestnem prometu, zdrav način življenja, gibalne in socialne kompetence, odnos do okolja in ekologijo v sodobnem življenju. Temelji na načelih upoštevanja potreb in interesov posameznika, skupine in enakih možnosti. V povezavi s cilji učnega načrta lahko učitelj na zgoraj zapisan način obravnava tudi izzive trajnostne mobilnosti, kot so prevozi v šoli, pomen goriva, vplivi mobilnosti na okolje ipd.

Viri in literatura

- Bevk, D. (2021a). Posnetek: *Pomagajmo oprasevalcem!*. Nacionalni inštitut za biologijo. <https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=U573sbScecM&t=78s>
- Bevk, D. (2021). *Brošura: Pomen oprasevalcev za kmetijstvo*. Nacionalni inštitut za biologijo. https://skp.si/download/brosura_pomen-oprasevalcev-pdf
- Kregar, S. (2017). Celostni pristop k vključevanju vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj. *Vzgoja in izobraževanje*, 48(4), str. 27–33. <http://www.dlib.si>
- Moravec, B. idr. (2022). *Reševanje avtentičnih problemov na STEAM področju*. Zavod RS za šolstvo. https://www.zrss.si/pdf/Reševanje_avtenticnih_problemov_STEM.pdf
- Moravec, B., Novak, N. (2022). *Avtentične učne situacije v podporo vključevanja gradnikov naravoslovne pismenosti v pouk*. Gradivo izvedene delavnice v okviru projekta NA-MA poti.
- Torkar, G. (2022). *Človek v okolju kot sprejemnik in oddajnik*. Predavanje na konferenci Soustvarjamo razredni pouk. <https://tinyurl.com/TORKAR>
- Torkar, G., Marentič Požarnik, B., Kregar, S., Bregar Golobič, K. (strok. pregled prevoda). (2022). *Vzgoja in izobraževanje za trajnostni razvoj (VITR). Kažipot*. Zavod RS za šolstvo. www.zrss.si/pdf/VITR_za_2030.pdf
- Zbirka Ugriznimo znanost. <https://4d.rtvlo.si/arhiv/ugriznimo-znanost/174615419/00:00:00>

dr. Nina Novak, dr. Sandra Mršnik, Zavod RS za šolstvo

Delavnica: Moč pogovora s posameznim učencem ali skupino učencev

V vsakem razredu nastanejo situacije, ko se učenci želijo ali morajo pogovarjati o aktualnih, avtentičnih – vsakodnevnih temah. Pomembno je, da učitelj učencem odpira možnosti, da o temah spregovorijo. Odnos, ki ga ima učitelj do določene teme, vpliva na to, kako se bo v določenih situacijah odzval v pogovoru. Pri tem velja omeniti pomen aktivnega poslušanja, s katerim izrazimo iskreno zanimanje za pogovor z učencem/učenci in predvsem usmerjeno pozornost v vsebino pogovora. Bahovec in Bregar (2004) poudarjata, da je v zgodnjih letih učenja ključnih 5 strategij za zagotavljanje aktivnega učenja:

- ustrezna gradiva, ki so otrokom vseskozi na voljo,
- izbira gradiv in dejavnosti,
- pogovor o in ob dejavnostih,
- ureditev prostora in dnevna rutina,
- ključne izkušnje, ki so široko opredeljene dejavnosti in procesi, ki koristijo razvoju kognitivnih, socialnih in gibalnih sposobnosti (Bahovec in Bregar, 2004).

Na študijskih srečanjih učiteljev razrednega pouka smo se usmerili v pogovor in njegovo moč pri delu z učenci. Komunikacijske veščine, ki jih pri tem učitelj uporabi,

so pomemben del kakovostnega pogovora. Učitelj pri tem lahko postavlja razjasnjevalna vprašanja, pri čemer spodbuja učence k poglobljenemu razumevanju teme pogovora in zavzemanju različnih vidikov. Z namenom razmišljanja in uzaveščenja o pomenu pogovora za napredek in razvoj učencev smo analizirali pogovor učitelja z učenci in ustvarjali simulacijo pogovora z učenci o izbrani temi ob upoštevanju vodil, ki smo jih pripravili.

Učitelji so bili povabljeni k analizi zapisanega pogovora v nekem tretjem razredu. Izhodišče pogovora predstavlja spodnja situacija.

Razred: 3

Opis dogajanja:

Jutranji krog – v razredu ustaljen postopek oz. razredna rutina: učenci so navajeni, da je vsak teden en učenec zadolžen za prinašanje novic/novice iz sveta športa, zabave, znanosti ipd. Novico povedo, preberejo ali pokažejo in pri tem utemeljijo, kje so jo izvedli in zakaj so jo izbrali. 25. 10. 2022 učenec pove naslednjo novico:

UČENEC Matjaž: Včeraj sem gledal televizijski dnevnik. Povedali so novico/podatek o energetske krizi v Evropi, kar me je še posebej zanimalo, saj smo del Evrope. V novici so povedali, da je v različnih državah veliko pomanjkanje zemeljskega plina, zaradi česar je veliko ljudi v mrazu. To me je zaskrbelo in prestrašilo.

UČITELJ: Matjaž, hvala za novico. Ste tudi drugi o tem kaj slišali ali videli?

...

Kot oporo pri analizi prebranega pogovora so učitelji uporabili spodnjo razpredelnico Kako ravnati z odgovori otrok (po Godhino in Wilson, 2008) in pripravljeno vodilo.

Preglednica 3: Kako ravnati z odgovori otrok. (Godhino in Wilson, 2008)

STRATEGIJA	OPIS	UPORABA
Demonstrirajte zavzeto poslušanje	Učencem pokažite, da se zanimате za njihove odgovore in pobude za pogovor.	Uporabite neverbalne znake, kot so izraz na obrazu, kimanje, očesni stik, sedenje v ospredju.
Podkrepite vprašanje	Uporabite dodatna vprašanja, ki spodbujajo pojasnilo, razširitev, dopolnitev. Spodbujajte, da ponudijo vrsto odgovorov na eno vprašanje.	Ali ima kdo drugačno mnenje? Ali bi nam lahko povedal malce več o teh zamislih? Kako lahko na to pogledamo še drugače? Ali lahko ponudiš dokaz, ki bi podprl tvoje stališče?
Dopustite dovolj časa za odgovor	Navadite se, da vam trenutki tišine ne bodo neprijetni in omogočite čim več časa za odgovore. Učencem povejte, zakaj čakate.	Uporabite pritrdilne neverbalne znake (npr. kimanje), ki kažejo vašo zavzetost in zagotavljajo spodbudo.
Čim bolj zmanjšajte svoj odziv	Potrdite odgovore učencev, a se izognite pretirani hvali, ki bi utegnila utišati alternativne odgovore.	To je zanimivo stališče. Ja, to je en pogled. Ali lahko kdo k temu še kaj doda? Hvala za to misel.

VODILA ZA POGOVOR Z UČENCI O AKTUALNIH TEMAH

1. Poskusite ugotoviti, kaj vaši otroci že vedo o temi in kako so izvedli zanje.
2. Povejte jim, da razumete, da je dogajanje zmedeno in zapleteno.
3. Sporočite jim, da ste veseli, da se lahko z njimi pogovarjate o tem. Otrokom dovolite, da izrazijo svoja mnenja.
4. Otroke vprašajte, ali so zaskrbljeni in/ali prestrašeni zaradi dogajanja. Tudi če odgovorijo z „ne“, jim dajete dovoljenje, da imajo te občutke in da se o njih pogovarjajo, če se tako odločijo.
5. Poskrbite, da učenci zavzamejo nevtralen pogled na situacijo (vsi zorni koti).
6. To je dobra priložnost za razbijanje stereotipov. Majhni otroci so navajeni videti svet črno-belo ali dobro proti zlu. Vendar pa resnične vojne niso Disneyjeva risanka, zato morate biti previdni, da ne bodo napačno predstavljali drugih kultur in držav.

Učitelji so po analizi pogovora sestavljali različne pogovore o različnih aktualnih temah (epidemija, potres, energetska kriza, vojna). Ob izbrani temi so oblikovali pogovore in jih analizirali. V refleksijo so učitelji povedali, da je največji izziv za učitelje v takih pogovorih z učenci zmanjšati svoj odziv, ostati objektivni in vplivati na razbijanje stereotipov, ki jih učenci prinesejo s seboj. Sklep delavnic je bil, da je pogovor ključna metoda ter da nam kot učiteljem ni treba imeti vseh odgovorov, le priložnost za pogovor moramo

najti, saj s tem vplivamo na moralni, socialni, čustveni, kognitivni razvoj otroka.

Viri in literatura

Bahovec, E. D., Bregar-Golobič, K. (2004). Šola in vrtec skozi ogledalo (E. D. Bahovec, K. Bregar-Golobič, Eds.; 1. izd.). DZS.

Godinho, S., Wilson, J. (2008). *Ali je to vprašanje?: strategije postavljanja in spodbujanje vprašanj: preizkušeni nasveti in zamisli za učinkovito poučevanje* (1. izd.). Rokus Klett.

Marentič-Požarnik, B. in Plut-Pregelj, L. (2009). *Moč učnega pogovora: poti do znanja z razumevanjem* (1. izd.). Državna založba Slovenije.

Vključevanje učenja o beguncih v različne vsebine nižjih razredov osnovnih šol. UNHCR. [PowerPoint]. <https://www.mirovni-institut.si/wp-content/uploads/2022/06/6-9-Navodila-za-ucitelje1.pdf>

Pritošek, J. (2022). *Umetnost kot preplet čuta, misli, giba in čustev: nevrobiološke poti k blagostanju človeka in družbe*. Predavanje. Kulturni bazar 2022. <https://tinyurl.com/PIRTOSEK>

Vesna Vršič, Zavod RS za šolstvo

Delavnica: Medpredmetni pristop k socialno čustvenemu učenju

Izhajamo iz spoznanj, da s pristopi v pedagoški praksi, s katerimi spodbujamo socialno-čustveno učenje učencev, pripomoremo k izboljšanju njihovih učnih dosežkov in vedenja, k ohranjanju dobrega psihičnega in fizičnega počutja oziroma zdravja, krepimo dobre odnose in izboljšujemo razredno in šolsko klimo. Pomembno je, da strokovni delavci in vodstva šol poskrbijo za spodbudno in varno učno okolje, kjer se krepki empatija, strpna komunikacija, timsko delo, spoštovanje drugačnosti, pomoč pri organiziranju in reševanju problemov ...

V učnem načrtu za spoznavanje okolja so v tematskih sklopih Jaz, Skupnosti in Odnosi zajeti cilji, ki učitelje usmerjajo v načrtovanje dejavnosti za učence, kjer lahko prepoznavajo in uravnavajo svoja čustva in vedenje, spoznavajo interesna področja, svoje navade in pristope k učenju ter pomenu znanja za kakovostno

življenje. Pri razvoju socialnih veščin lahko reflektirajo uspešnost vključevanja v različne skupnosti, opredelijo svojo vlogo v posamezni skupnosti, pomen izgradnje pozitivnih odnosov med člani skupnosti (razred, šola) ter kako lahko zadovoljujemo lastne potrebe in potrebe vseh v skupnosti, odkrivajo pomen ustreznih ravnanj za reševanje sporov in nesoglasij... Omenjene cilje učenci nadgradijo pri predmetu družba v drugem vzgojno-izobraževalnem obdobju.

Cilji pri obeh predmetih so lahko izhodišče za to, da učenci spoznajo, kaj je pomembno pri učenju, kaj so njihova pričakovanja in kaj želje ter kaj morajo za to storiti. To zavedanje lahko prenesejo na področje učenja pri vseh predmetih, na primer odkrivajo svoja močna in šibka področja, lastne pristope učenja, organizacijo pri učenju ter zavedanje občutkov uspešnosti ali strahu in nemoči.

Preglednica 3: Kompetence učenje učenja z opisniki. (LifeComp, 2022, str. 12)

UČENJE UČENJA	L1 Razvojna miselnost	L1.1 Ozaveščenost o lastnih sposobnostih in sposobnostih drugih za učenje, napredek in doseganje rezultatov z delom in predanostjo ter zaupanje vanje
	Zaupanje v posameznikovo učno zmogljivost za nenehno učenje in napredek	L1.2 Razumevanje, da je učenje vseživljenjski proces, ki zahteva odprtost, radovednost in odločnost
		L1.3 Razmislek o povratnih informacijah drugih ter o uspešnih in neuspešnih izkušnjah za nadaljnji razvoj svoje učne zmogljivosti
	L2 Kritično mišljenje	L2.1 Ozaveščenost o morebitni pristranosti v podatkih in lastnih omejitvah ob zbiranju veljavnih in zanesljivih informacij in zamisli iz raznolikih in zanesljivih virov
	Ocena informacij in argumentov v podporo racionalno utemeljenim sklepom in razvoju inovativnih rešitev	L2.2 Primerjava, analiza, ocenjevanje in sinteza podatkov, informacij, zamisli in medijskih sporočil z namenom oblikovati logične sklepe
		L2.3 Razvijanje ustvarjalnih zamisli, sinteza in združevanje konceptov in informacij iz različnih virov za reševanje problemov
	L3 Vodenje učenja	L3.1 Ozaveščenost o lastnih učnih interesih, procesih in prednostnih strategijah, vključno z učnimi potrebami in ustrezno podporo
	Načrtovanje, organizacija, spremljanje in proučevanje lastnega učenja	L3.2 Načrtovanje in izvajanje učnih ciljev, strategij, virov in procesov
		L3.3 Razmislek o namenih, procesih in rezultatih učenja in gradnje znanja ter s tem povezana ocena, vzpostavitev odnosov med področji